DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)
17. oktober 1996 *

I sag C-312/95,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Frank Benyon, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg hos Carlos Gómez de la Cruz, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagner-Centret, Kirchberg,

sagsøger,

mod

Storhertugdømmet Luxembourg ved direktør for internationale økonomiske relationer og samarbejde Nicolas Schmit, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget,

sagsøgt,

angående en påstand om, at det fastslås, at Storhertugdømmet Luxembourg har undladt at opfylde de forpligtelser, som påhviler det i henhold til EF-traktatens artikel 5 og 189 samt artikel 22 i Rådets direktiv 90/219/EØF af 23. april 1990 om indesluttet anvendelse af genetisk modificerede mikroorganismer (EFT L 117, s. 1) og artikel 23 i Rådets direktiv 90/220/EØF af 23. april 1990 om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer (EFT L 117, s. 15), ved ikke inden for den fastsatte frist at træffe de nødvendige foranstaltninger til at efterkomme direktiverne,

har

* Processprog: fransk.

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J. C. Moitinho de Almeida, og dommerne L. Sevón (refererende dommer), C. Gulmann, D. A. O. Edward og M. Wathelet,

generaladvokat: A. La Pergola
justitssekretær: R. Grass,

på grundlag af den refererende dommers rapport,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 4. juli 1996,

afsagt følgende

Dom

1 Ved stævning indleveret til Domstolens Justitskontor den 3. oktober 1995 har Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i henhold til EF-traktatens artikel 169 anlagt sag med påstand om, at det fastslås, at Storhertugdømmet Luxembourg har undladt at opfylde de forpligtelser, som påhviler det i henhold til EF-traktatens artikel 5 og 189 samt artikel 22 i Rådets direktiv 90/219/EØF af 23. april 1990 om indesluttet anvendelse af genetisk modificerede mikroorganismer (EFT L 117, s. 1) og artikel 23 i Rådets direktiv 90/220/EØF af 23. april 1990 om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer (EFT L 117, s. 15), ved ikke inden for den fastsatte frist at træffe de nødvendige foranstaltninger til at efterkomme direktiverne.

2 Artikel 22 i direktiv 90/219 og artikel 23 i direktiv 90/220 foreskriver, at medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme direktiverne senest den 23. oktober 1991. Begge artikler pålægger desuden medlemsstaterne straks at underrette Kommissionen om de vedtagne bestemmelser.

3 Da Kommissionen ikke modtog nogen underretning om gennemførelsesforanstaltninger truffet af Storhertugdømmet Luxembourg og ikke sad inde med oplysninger i øvrigt, der kunne berettige en antagelse om, at staten havde opfyldt sin forpligtelse til at sætte de nødvendige bestemmelser i kraft inden for den fastsatte frist, fremsendte den en åbningsskrivelse til den luxembourgske regering den 20. maj 1992 og opfordrede i henhold til EØF-traktatens artikel 169, stk. 1, regeringen til at fremsætte sine bemærkninger inden to måneder.

4 Da denne åbningsskrivelse ikke blev besvaret officielt, rettede Kommissionen den 13. april 1993 en begrundet udtalelse til Storhertugdømmet Luxembourg, hvori den i henhold til traktatens artikel 169, stk. 2, opfordrede det til at træffe de fornødne foranstaltninger for at efterkomme udtalelsen inden to måneder.

5 Ved skrivelse af 25. juli 1995 meddelte de luxembourgske myndigheder, at det udvalg under Conseil d'État, som havde til opgave at behandle de to lovforslag, der skulle gennemføre direktiv 90/219 og direktiv 90/220 i den nationale retsorden, var i færd med at afslutte sit arbejde og forventede at afgive udtalelse i løbet af september 1995. Således kunne lovforslagene og udtalelsen fra Conseil d'État oversendes til Chambre des députés til forhandling og vedtagelse i efteråret 1995.

6 Herefter anlagde Kommissionen denne sag. Under henvisning til EF-traktatens artikel 5 og artikel 189, stk. 3, samt artikel 22 i direktiv 90/219 og artikel 23 i direktiv 90/220 har Kommissionen gjort gældende, at indholdet i skrivelsen af 25. juli 1995 fra de luxembourgske myndigheder bekræfter, at Storhertugdømmet Luxembourg ikke har efterkommet direktiverne, herunder navnlig ikke artikel 22 henholdsvis 23.

7 Storhertugdømmet Luxembourg har ikke bestridt, at direktiverne ikke er blevet gennemført i den nationale retsorden inden for den fastsatte frist. Det har imidlertid påstået sig frifundet under påberåbelse af, at den forsinkede gennemførelse af de to direktiver skyldes dels sagsområdets kompleksitet, dels de drøftelser, som lovforslagene har givet anledning til under høringsfasen forud for lovgivningsproceduren.

8 Den luxembourgske regering tilføjer, at der nu er udsigt til en afslutning af det parlamentariske arbejde. Conseil d'État afgav således udtalelse om lovforslagene den 26. september 1995, således at det særlige »genetiske« udvalg under Chambre des députés kunne påbegynde behandlingen af forslaget i midten af oktober. Drøftelserne i dette udvalg muliggjorde en principiel enighed om det forelagte forslag. Udvalget kunne derfor afslutte sit arbejde i begyndelsen af 1996, hvilket skulle muliggøre en afstemning i de følgende måneder. Således kunne det anfægtede traktatbrud bringes til ophør inden for nær fremtid, hvorved nærværende sagsanlæg ville blive genstandsløst.

9 Det er i den henseende tilstrækkeligt at konstatere, at en medlemsstat ifølge fast retspraksis ikke kan påberåbe sig bestemmelser, fremgangsmåder eller forhold i sin nationale retsorden til støtte for, at forpligtelser og frister, der følger af et direktiv, ikke overholdes (jf. f. eks. dom af 2.5.1996, sag C-253/95, Kommissionen mod Tyskland, Sml. I, s. 2423, præmis 12).

10 Da gennemførelsen af direktiverne ikke har fundet sted inden for den fastsatte frist, må det af Kommissionen rejste søgsmål anses for begrundet.

11 Det skal herefter fastslås, at Storhertugdømmet Luxembourg har undladt at opfylde de forpligtelser, som påhviler det i henhold til artikel 22 i direktiv 90/219 og artikel 23 i direktiv 90/220 ved ikke inden for den fastsatte frist at have vedtaget de nødvendige love og administrative bestemmelser for at efterkomme direktiverne.

Sagens omkostninger

12 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, såfremt der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har nedlagt påstand om, at Storhertugdømmet Luxembourg pålægges at betale sagens omkostninger, og da dette har tabt sagen, pålægges det at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

1) **Storhertugdømmet Luxembourg har undladt at opfylde de forpligtelser, som påhviler det i henhold til artikel 22 i Rådets direktiv 90/219/EØF af 23. april 1990 om indesluttet anvendelse af genetisk modificerede mikroorganismer og artikel 23 i Rådets direktiv 90/220/EØF af 23. april 1990 om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer, ved ikke inden for den fastsatte frist at have vedtaget de nødvendige love og administrative bestemmelser for at efterkomme direktiverne.**

2) **Storhertugdømmet Luxembourg betaler sagens omkostninger.**

Moitinho de Almeida Sevón Gulmann

Edward Wathelet

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 17. oktober 1996.

R. Grass J. C. Moitinho de Almeida

Justitssekretær Formand for Femte Afdeling